

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Anna Hajdučinová, Mgr.

- Chránené živočíchy na Slovensku – Život pri vode**
- **Súbor učebných textov a pracovných listov pre prácu v
záujmovom útvare Ochranárskom**

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: < Mgr. Anna Hajdučinová >
Kontakt na autora UZ: < ZŠ a MŠ Tuhrina, >
Názov: < **Chránené živočíchy na
Slovensku – Pri vode** >

Rok vytvorenia: <2014>
**Oponentský posudok
vypracoval:** <Mgr. Gejza Varga>
ISBN 978-80-8052-933-8

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

- 1. Chránené živočíchy na Slovensku**
- 2. Rosnička zelená**
- 3. Korytnačka močiarna**
- 4. Bobor vodný**
- 5. Vydra riečna**
- 6. Ondatra pižmová**

1. Chránené živočíchy

Dnešná príroda je celkom iná, ako bola kedysi. Ľudia sa postupne naučili využívať všetky dary, ktoré im ponúkala. Zabudli však na to, že z prírody si majú brať iba toľko, koľko potrebujú. Majú na ňu myslieť, **starat'** sa o ňu a **chrániť** ju, lebo bez nej by nemohli existovať.

Znečisťovanie ovzdušia, vody a pôdy veľmi poškodzuje životné prostredie v ktorom žijeme. Ľudia zásahom do prírodného prostredia menia prírodné územia, čím pripravujú rastliny, huby a živočíchy o ich vhodné životné prostredie. Mnohým rastlinám, hubám a živočíchom hrozí vyhynutie, sú **ohrozené, zriedkavo vyskytujúce**.

Ohrozené, zriedkavé, vzácne alebo inak významné druhy rastlín a živočíchov môže Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky ustanoviť za **chránené**. Na ich záchranu boli na niektorých miestach Slovenska zriadené **chránené územia**.

Chráneného živočícha je napr. zakázané:

- chytať, zraňovať alebo usmrtiť v jeho prirodzenom prostredí,
- ničiť a poškodzovať jeho prirodzené prostredie, najmä obydlie, hniezdo, miesto získavania potravy, odpočinku,
- ničiť, zbierať, držať prázdne vajcia z voľnej prírody,
- chovať v domácom prostredí, atď.

Na Slovensku je chránených 805 druhov voľne žijúcich živočíchov, z toho 228 druhov je európskeho významu, teda sú osobitne chránené v celej Európskej únii.

My sa pozrieme na tie najznámejšie žijúce pri vode.

2. Rosnička zelená

*„Prší, prší leje sa, malá žabka smeje sa.
Nevzala si dáždnik, bo má rada dáždik.“*

Táto malá žabka je dlhá 3–5 cm a vysoká 3–4 cm. Od dávna je známa tým, že predpovedá počasie. Nie preto, žeby študovala meteorológiu, ale pretože reaguje na zmenu tlaku, ktorý kolíše obvykle pred dažďom. Sfarbenie rosničiek zelených je trochu premenlivé, pretože kožné pigmenty reagujú na teplotu a vlhkosť, a tak sa jej farba mení od svetlozelenej na tmavozelenú, žltkastú, šedú alebo dokonca až na hnedú. Jedálničiek rosničiek je bohatý, ale najradšej má hmyz a pavúky, ktoré sa nachádzajú na listoch stromov. Tie často lovia pomocou rýchleho skoku, na ktorý koristiť nestačí väčšinou nijak zareagovať. Samice v priebehu mája kladú vajíčka, sú spojené do chumáčov, ktoré sú veľké približne ako vlašské orechy.

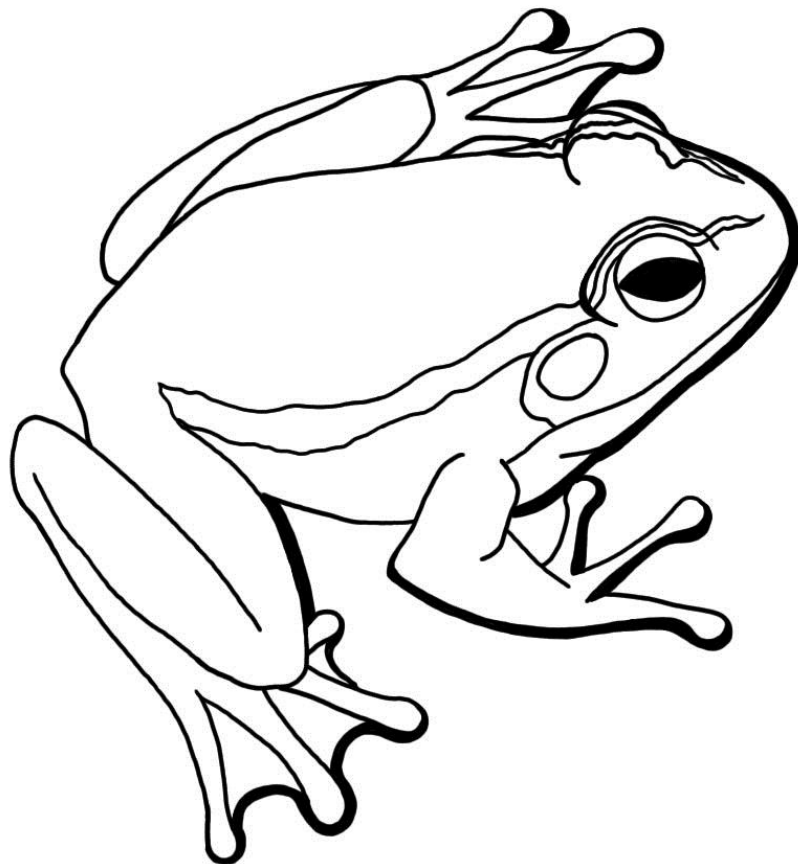
Ukáž, čo si sa naučil?

Aká veľká je rosnička? .....

Čím sa najradšej živí? .....

Čím sú rosničky známe od minulosti? .....

Vymaluj rosničku tak, ako by mala podľa teba vyzerat'.

Napiš aké ďalšie druhy žiab poznáš?

.....

.....

.....

Ak nevieš, natráp sa. Skús správne poskladať slabiky a dozvieš sa.

cha-ro-pu le-ná-ze - .....

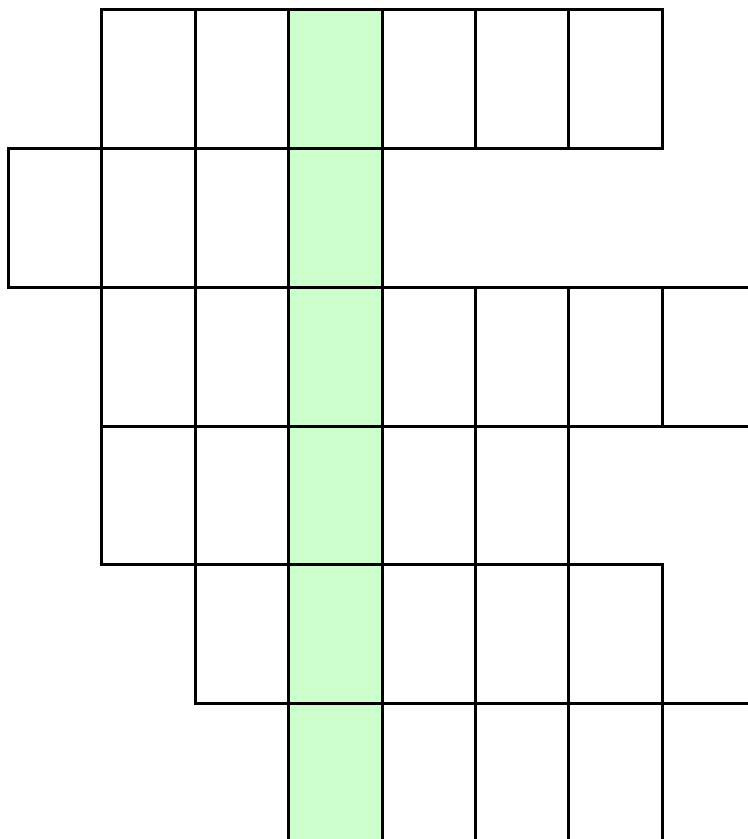
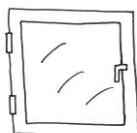
kan-sko dý-hne .....

ka-kun žl-bru-to-chá - .....

kan-sko le-ný-ze .....

Rosnička zelená patrí spolu s ostatnými žabami a jašteričkami medzi **obojživelníkov**.

Tieto si musia dávať najväčší pozor aj na jedného vtáka, ktorý ich má veľmi rád. Vieš ktorý je to? Vylúšti tajničku a dozvieš sa.

Žaby tvoria hlavnú časť potravy ..... bieleho.

Naučíme sa riekanku o žabke:

My sme žabky rosničky, ráno máme rozcvičky.

Krk a krk a brekeke spievame si pri rieke.

Spievame si do rána, bojíme sa bociana.

Tamto stojí, to je on skáča žabky z vody von!

„Chodí si, kade sa jej páči, na chrbte hrubý pancier vláči.

Vo vode každý deň sa plačká, storočná, múdra...“

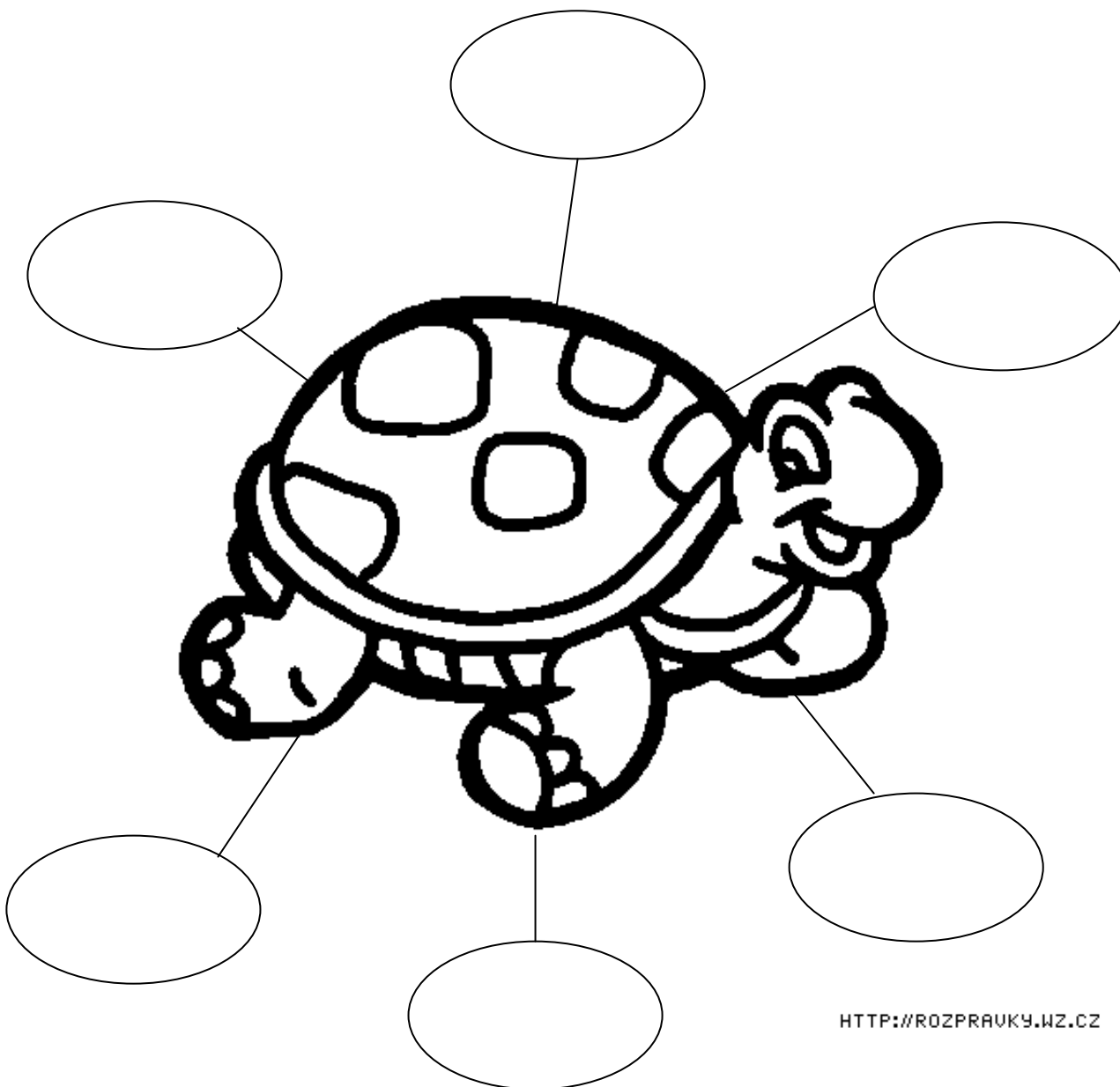
3. Korytnačka močiarna

Korytnačka močiarna je jediná korytnačka, ktorá pôvodne žije na našom území. Výborne pláva a potápa sa, ale miluje aj vyhrievanie sa na slnku, na brehoch riek či jazier. Farba panciera je tmavo hnedá až čiernastá, vyzdobená je podobne ako celé telo, žltými bodkami. Prevažnú časť potravy vo vodnom prostredí tvoria mäkkýše, hmyz, jeho larvy a ojedinele aj menšie ryby a žaby. Na brehu loví chrobáky, hmyz, larvy hmyzu, červy, dážďovky. Dôležitú zložku potravy tvoria aj riasy a časti vodných rastlín. Rozmnožuje sa v máji až júni. Samica znáša 3-16 vajíčok, ktoré zahrabáva v piesku. Po 100 dňoch sa vyliahnu mláďatká. Korytnačka sa dožíva nesmierne vysokého veku a to viac ako 100 rokov.

Čo si si zapamätal?

Do okienok napíš čím sa živí korytnačka. Potom si ju môžeš vymaľovať.

Oprav nepravdivé informácie vo vetách:

Korytnačka močiarna žije iba vo vode. ....

Živí sa mrkvou, jablkami a iným ovocím. ....

Keď narastie a jej pancier je malý, tak ho odloží a narastie jej nový. ....

Korytnačke močiarnej sa každý rok narodí živé malé mláďatká. ....

Korytnačka žije veľmi krátko, iba 5-7 rokov. ....

Zapamätaj si!

Korytnačka močiarna patrí na Slovensku ku kriticky ohrozeným druhom.

4. Bobor vodný

Je to najväčší európsky hlodavec. Dĺžka 75 - 100 cm, chvost 30 - 40 cm, hmotnosť 15 - 30 kg. Má zavalité, v zadnej časti rozšírené telo s krátkymi nohami. Farba srsti je od hnedogaštanovej po tmavohnedú. Žije v najradšej v stojatých aj tečúcich vodách v nížinách a podhorských oblastiach. Voda musí byť dosť hlboká, aby v lete nevyschla a v zime nepremrzala až na dno. Na brehoch musí byť dostatok tzv. mäkkých drevín: vrb, jelší, briez a topoľov. Ak si raz bobor nájde svoju samičku, zostanú spolu po celý život. Stavajú veľké hrádze, ale staviteľmi sú samičky, samčeky materiál prinášajú a podávajú. Živí sa takmer výlučne kôrou stromov, ktorú si uchováva aj na zimu. Príležitostne sa živí aj rôznymi rastlinami, trstou a výhonkami lekna, spásajú aj trávu. Pári sa v januári až marci a po 104-107 dňoch samica rodí v pobrežnom brlohu 1-2 (2-5) osrstené a vidiace mláďatá. Tie sú krátko po narodení schopné plávať.

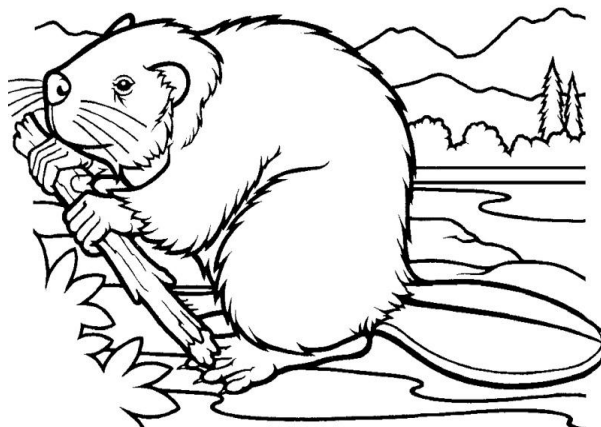
Vieš, že ....?

Bobor za rok spotrebuje asi 4000 kg dreva s kôrou!!!

Zuby bobrom stále dorastajú a nikdy sa netupia.

Bobor Boris sa veľmi trápi so stavbou hrádze. Pomôž mu. Nakresli, ako taká bobria hrádza pri rieke asi vyzerá.

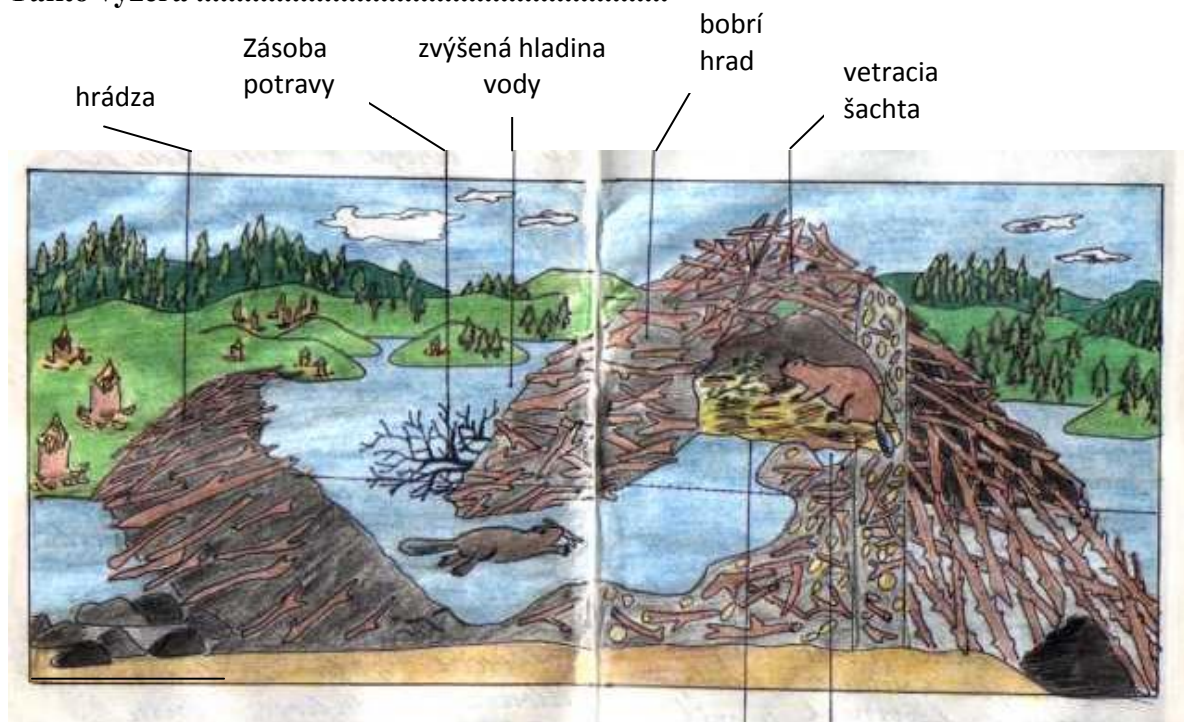

Teraz, keď je už hrádza postavená dozvieš sa, čo v jazierku ktoré sa vytvorilo, si bobria rodinka postaví. Vylúšti tajničku.

1. dom pre psa
2. Popoluška ich mala tri
3. doluje sa v nej uhlie
4. rýchly vlak
5. Í
6. sláčikový nástroj
7. krásny kvet s trňmi
8. školská taška
9. ochrana pred dažďom

1.							
2.							
3.							
4.							
5.	Í						
6.							
7.							
8.							
9.							

Takto vyzerá .....

5. Vydra riečna

Vydra je cicavec a svojim nápadne dlhým telom, plávacími blanami a mnohými ďalšími znakmi sa dokonale prispôsobila životu vo vode. Má hmotnosť 7 až 15 kg a celkovú dĺžku do 1,3 m. Pre znečistené vody a pretože ju ľudia lovia pre kožušinu bola takmer vyhubená. Podľa odhadov dnes na Slovensku žije len asi 150 kusov vydier riečnych. Žije na brehu tečúcich i stojatých vôd. Aktívna je najmä za súmraku a v noci, v zime alebo za mimoriadnych okolností aj cez deň. Živí sa rybami, rakmi, ondatrami, žabami, hlodavcami a niekedy sa uspokojí aj hmyzom. Dožíva sa 15 až 20 rokov.

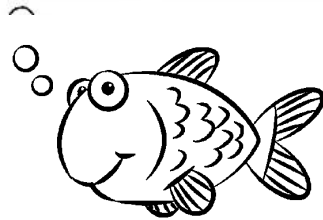
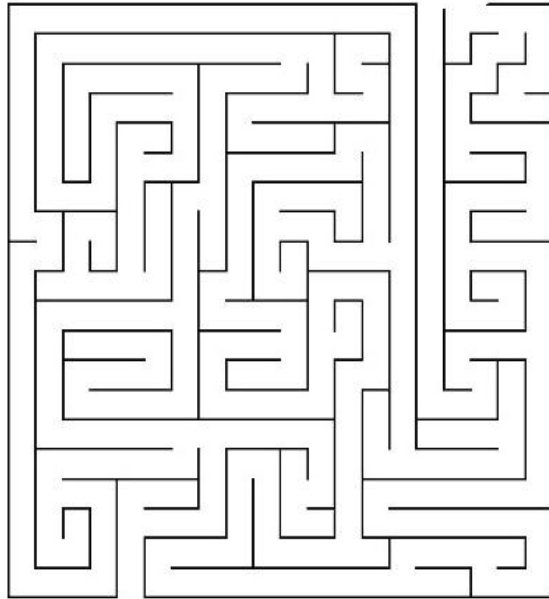
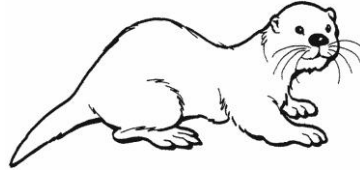

Označ či je informácia pravdivá alebo nie.

	ÁNO	NIE
1. Ondatru ľudia lovia pre jej chutné mäso.	☐	☐
2. Žije na brehu riek.	☐	☐
3. Potravu loví iba cez deň.	☐	☐
4. Živí sa rybami, žabami, hlodavcami aj hmyzom.	☐	☐
5. Dožíva sa aj 50 rokov.	☐	☐

Pomôž vydre dostať sa k rybke.

Nauč sa riekanku.

*Odrela si vydra bedro, keď ťahala k vode vedro;
teraz sedí na brehu, máča bedro do liehu.*

6. Ondatra pižmová

Ondatra pižmová je veľký vodný hlodavec. Jej pôvodnou domovinou je Severná Amerika. Dorastá do veľkosti 25 – 40 cm, chvost má dlhý 20 až 30 cm. Dosahuje hmotnosť 1 – 2 kg. Ondatra obýva najradšej brehy stojatých alebo pomaly tečúcich vôd, kde je dostatok. Živí sa predovšetkým rastlinnou potravou. Obľubuje koreňové časti rastlín, ktoré hryzie dlátovitými zubami bez toho, aby jej do úst vnikla voda. Pochutná si aj na malých živočíchoch. Je dobrým plavcom a vie sa výborne potápať. V brehoch si vyhrabáva hlboké nory. Na zimu stavia z rákosia plávajúce hrady. Samica rodí po troch - štyroch týždňoch 5 - 14 mláďat.

Na ondatru sa podobá aj jeden menší vodný hlodavec. Ak vylúštiš štvorsmerovku s názvami ohrozených zvierat dozvieš sa ako sa volá. Ľudia ho lovia pre kožušinu.

R	O	S	N	I	Č	K	A	N	U
O	N	O	R	V	Á	Ž	K	A	Ž
P	D	V	Y	D	R	A	N	U	O
U	A	A	S	R	O	B	U	Z	V
CH	T	T	N	A	K	O	K	S	K
A	R	E	I	P	O	T	E	N	A
L	A	B	U	Ť	B	O	B	O	R
M	E	D	V	E	D	E	T	R	A
K	O	R	Y	T	N	A	Č	K	A

Volá sa ..... riečna.

Ak potrebuješ poradiť, v štvorsmerovke je ukrytých 16 zvierat. O niektorých si tu čítal.

(akčinsor, ardyv, aknuk, artadno, reipoten, ťubal, robob, robuz, achupor, akžáv, nakoks, akvožu, akčantyrok, edevdem, avos, syr)

Skús porozmýšľať a porad' sa s kamarátmi.

Čo treba robiť, keď nájdete chorého, poraneného, poškodeného alebo uhynutého chráneného živočícha?

Použitá literatúra:

http://prirodoveda34.szm.com/3_chrnen_rastliny_a_ivochy.html

http://sk.wikipedia.org/wiki/Rosnička_zelená

<http://www.husatka.sk/wp-content/uploads/2014/02/Riekanky.pdf>

<http://plazyunas.com/druhy-plazov/korytnacka-mociarna-emys-orbicularis-linnaeus1758/>

<http://www.nasedeticky.sk/b-riekanky.php>

<http://www.akonaskolu.sk/index.php?sekcia=riekanky&zaradenie=hadanky&strana=2>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Bobor_eur%C3%B3psky

<http://rozpravky.wz.cz/omalovanky/index.php?text=korytnacka-iii>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Vydra_rie%C4%8Dna

http://www.krokous.wz.cz/bobri/povidani/povidani_o_bobrech.html

<http://www.i-creative.cz/wp-content/uploads/2012/03/b.jpg>

<http://vsetkojeinak.blogspot.sk/2013/01/riekanky.html>

<https://www.google.sk/search?q=nutria>